

Arkeologisk förundersökning 2020

Västra Torp 7:18, fornlämning L1989:9253

HUSBYGGE

Trelleborgs kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2020:10

Per Sarnäs

Arkeologisk förundersökning 2020

Västra Torp 7:18, fornlämning L1989:9253

HUSBYGGE

Trelleborgs kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk förundersökning 2020

Västra Torp 7:18, fornlämning L1989:9253

Husbygge

Trelleborgs kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2020:10

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Gravurnan från sydväst

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 894334

© Skånearkeologi 2020

Innehåll

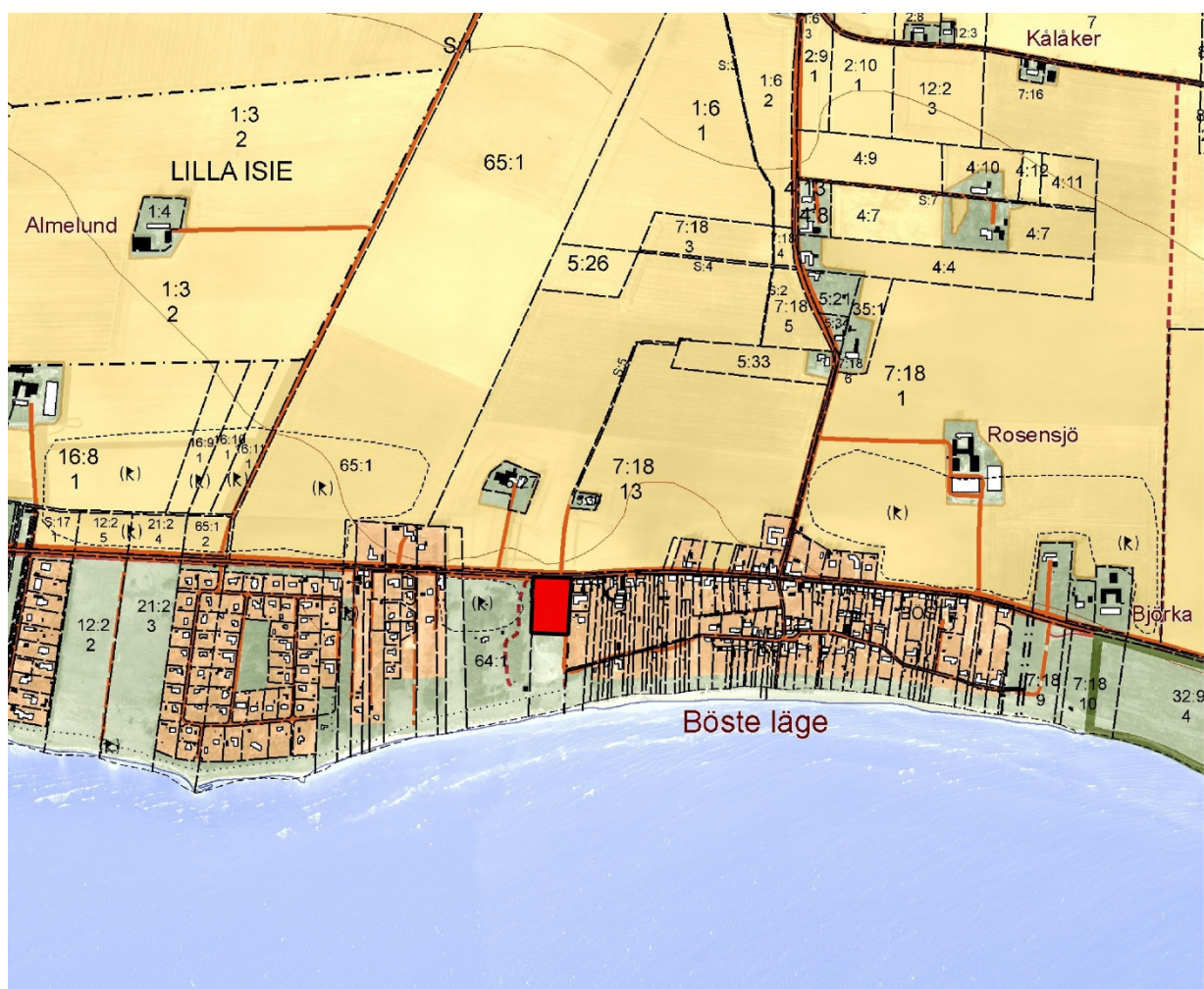
Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	5
Referenser	7
Tekniska och administrativa uppgifter	7

Figur 1. Karta över Skåne med Trelleborgs kommun markerat med blå färg och undersökningsområdets ungefärliga läge med en svart prick..

Figur 2. Del av fastighetskartan med. Undersökningsområdet markerat med rött.

© Lantmäteriet

0 500 m

Inledning

Med anledning av att sökanden, Hans Persson, planerar uppföra ett antal hus inom fastigheten Västra Torp 7:18 i medelbar anslutning till ett gravfält (L1989:9253 tidigare Lilla Isie 20:1) med oklar utbredning, beslutade länsstyrelsen om en avgränsande arkeologisk förundersökning.

Syfte och metod

Syftet med förundersökningen var att bedöma om fornlämningar förekommer inom det område som planeras att bebyggas samt att avgränsa gravfältet.

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av sökschaktning med grävmaskin samt metalldetektoravsökning. Schakt och anläggningar mättes in med en RTK-GNSS.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger strax söder om väg 9 mellan Trelleborg och Ystad. Undersökningsområdet används idag delvis som upplagsområde för sten och schaktmassor. Inom undersökningsområdet har det tidigare legat en cementfabrik av vilken endast återstår en byggnad. I södra delen av undersökningsområdet har det legat en fotbollsplan. Vid anläggandet av cementfabriken har man schaktat av marken där byggnaden står liksom planen öster om byggnaden. Väster om fabriksbyggnaden har man påfört massor för att erhålla en jämn yta. Hela ytan där fotbollsplanen legat har jämnats ut.

Innan området omformades i samband med dessa anläggningsarbeten dominerades landskapet av Littorinavallen som nått en höjd av ca 4 m ö.h. Söder om Littorinavallen har marken varit låglänt och troligen utgjorts av strandängar.

I omedelbar anslutning till undersökningsområdet påträffades redan vid mitten av 1800-talet tre skelettgravar i samband med husbyggen. Ytterligare ett par skelettgravar undersöktes på 1930-talet liksom tre urnegravar. Dessa gravar har sannolikt anlagts uppe på Littorinavallen.

Undersökningsresultat

Sammanlagt upptogs två schakt på 85 m² (figur 3). Sökschaktningen genomfördes försiktigt och skiktvis med metalldetektoravsökning av lagren. Lagerbilden var något komplex med påförda lager av sand och grus överst följt av Littorinavallens vegetationsskikt. I detta lager förekom ställvis en horisont med mindre stenar och flintknutor som utgör det ursvallade strandlagret. Under detta lager vidtog en tunn grushorisont som troligen indikerar en äldre transgression som överlagrade ett humöst lager som i sin tur överlagrade ännu ett tunt lager med grus och i botten framkom ytterligare ett gråsvart humöst lager.

I det övre strandvallslagret påträffades en del stora flintavslag med krusta som härrör från den initiala tillhuggningen av flintknutor för att erhålla råämnen för redskapstillverkning. Troligen har man utnyttjat flintknutorna i strandvallen som råvarutäkt. I östra delen av schaktet påträffades en gravurna från yngre bronsålder, period 5–6 (Brorsson muntl.; Broholm 1933), som står i ett lågt röse eller möjligen stensättning. En liknande urna har påträffats på ett gravfält vid Svarte som ligger ca 2,5 mil österut (Olausson 1987). Om gravurnan står i mitten av röset/stensättningen bör diametern vara ca 10 m. Metalldetektorn gav utslag för metall inne i urnan. Ovanpå urnan ligger en lite större sten som har skadat urnans mynning. Vid schaktningen skadades en hank och sprickor uppstod i godset. Efter samråd med länsstyrelsen beslöts att graven inte skulle undersökas i samband med

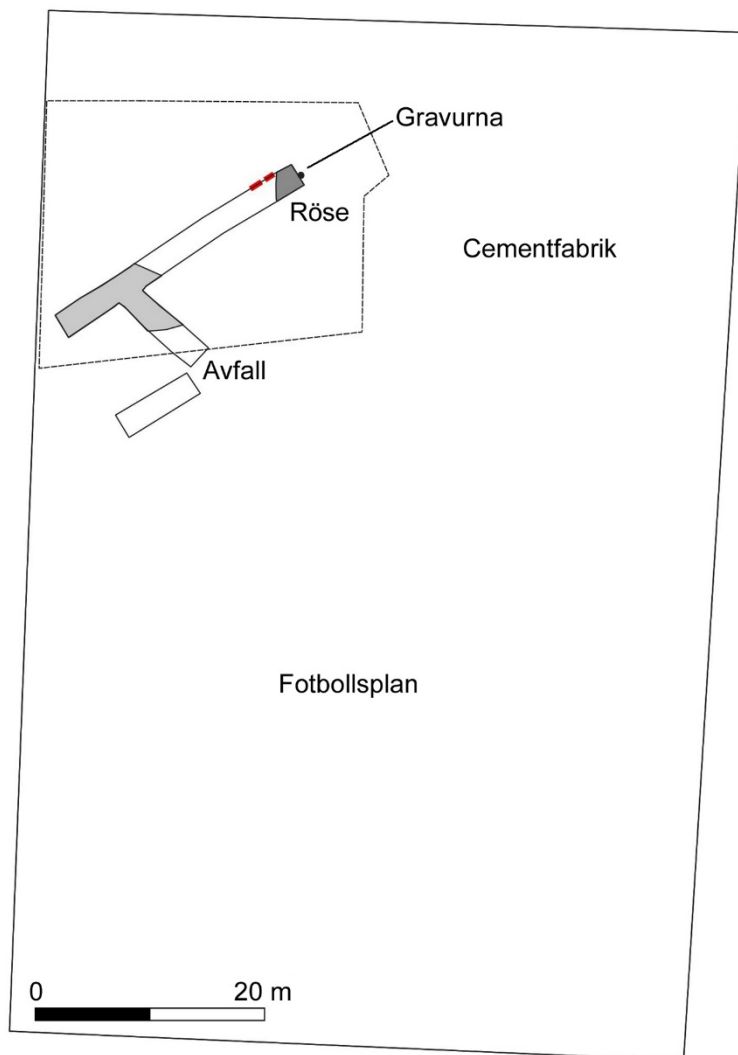
Figur 3. Foto som visar lagerföljden i strandvallen sydväst om gravurnan. Tumstocken är utvecklad till en meter. Klapperstenslagret är här lite kraftigare än i övrigt vilket troligen beror på att gravröset sträcker sig hit. Foto från

förundersökningen. För att skydda graven vid igenfyllningen ställdes en stor kvarnsten på högkant ca 0,5 m väster om urnan och utrymmet mellan kvarnstenen och urnan fylldes för hand. Själva urnan har skyddats med flera lager svart fiberduk. Efter att schaktet fylldes igen ställdes fyra stora stenar runt gravläget för att hindra tunga fordon från att köra direkt över urnan. Ovanför den sten som ligger rakt ovanför urnan lades en spikplåt för att underlätta återfinnandet vid en eventuell framtida slutundersökning. I schaktväggen sydost om gravurnan framkom två härdar bestående av sotig grus. Sydväst om röset framkom ett sentida dike som fylldes igen delvis med avfall i form av porslin, glas och skrot.

I västra delen av det långa schaktet förekom några sentida störningar i form av ett dike och påförda rivningsmassor. I det korta schaktet i söder framkom tegel, glas, porslin, cement/betong och järnskrot till ett djup av ca 2,5 m. Denna utfyllnad framkom även i det stora schaktets utstickande del i sydost. I schaktväggen kunde man se hur strandvallen dyker brant nedåt och hur man har fyllt upp marken med schaktmassor innehållande stora mängder skräp. Av den anledning bedömdes det inte meningsfullt att schakta längre söderut. Det kan inte uteslutas att denna del av strandvallen dessutom har varit utsatt för grustäkt.

Undersökningen har visat att Littorinavallen är tämligen intakt i den norra delen av undersökningsområdet. Norr om undersökningsområdet ligger en gång- och cykelväg, strax söder om väg 9. Vid anläggandet av denna har en stor del av Littorinavallen blivit förstörd. I dag står det stora betongstöd för att hindra Littorinavallen och påförda massor från att rasa ut över gång- och cykelvägen. För att placera dessa betongstöd måste man ha schaktat en bit in i Littorinavallen. Det föreligger därför en viss osäkerhet om hur bevarandegraden är vid undersökningsområdets norra begränsning.

Figur 4. Schaktplan som visar läget för gravurna och röse samt de två härdarna som framkom i sektionen. Det ljusgrå partiet i sydväst markerar klapperstenens utbredning. Den streckade linjen anger föreslaget undersökningsområde.

Referenser

Litteratur

- Broholm, H.C. 1933. Studier over den yngre bronzealder i Danmark. En arkæologisk undersøgelse.
- Olausson, Deborah. 1987. Piledal and Svarte. A Comparison between Two Late Bronze Age Cemeteries, Acta Archaeologica 57.

Muntliga uppgifter

Brorsson, T.

Kartmaterial

Fastighetskartan

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer431-28963-2019

Skånearkeologis diarienummer202003

Län Skåne

Kommun Trelleborg

Socken Lilla Isie

Fastighet Västra Torp 7:18

RAÄ-nummerL1989:9253

Koordinatsystem Sweref 99 TM

N koordinat6134339

E koordinat392787

M ö.h.3-4,5

Fältarbetstid2020-04-23-2020-04-24

Antal arbetsdagar2

Antal arkeologtimmar 15

Antal maskintimmar 13

Undersökningsområde 5 500 m²

Undersökt yta85 m²

Projektansvarig Per Sarnäs

Uppdragsgivare Hans Persson

Arkivmaterial i form av shp-filer, digitala foton och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum.